

Необхідність закупівлі електричної енергії у постачальника «останньої надії»

У цій статті розберемо, за яких умов та що робити у разі, коли у замовника виникає необхідність у закупівлі електричної енергії у постачальника «останньої надії» (надалі — ПОН).

Випадки надання послуги з постачання електричної енергії споживачам ПОН прямо визначені у частині 1 статті 64 Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі — Закон про ринок), пункті 3.4.2 глави 3.4 та пункті 6.2.2 глави 6.2 Правил роздрібного ринку електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП № [312 від 14.03.2018](#) (надалі — ПРРЕЕ), а саме:

банкрутство, ліквідація попереднього електропостачальника, набуття статусу «Дефолтний»;

завершення строку дії ліцензії, зупинення або анулювання ліцензії з постачання електричної енергії споживачам попереднього електропостачальника;

невиконання або неналежне виконання електропостачальником правил ринку, правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку, що унеможливило постачання електричної енергії споживачам;

необрання споживачем електропостачальника, зокрема після розірвання (припинення) договору з попереднім електропостачальником;

інші випадки, передбачені правилами роздрібного ринку.

Як правило, у замовників необхідність у закупівлі електричної енергії у ПОНа виникає у разі необрання споживачем електропостачальника, зокрема після розірвання (припинення) договору про закупівлю з попереднім електропостачальником, а саме:

закінчення терміну дії договору про закупівлю та якщо замовник не встиг провести закупівлю електричної енергії на 2022 рік;

закінчення терміну дії договору про закупівлю та використання суми додаткової угоди, яка укладена згідно з положеннями частини 6 статті 41 [Закону України «Про публічні закупівлі»](#) (далі — Закон), та якщо замовник з тих чи інших причин не провів закупівлю електричної енергії на 2022 рік не відбулася / відмінена / оскаржується.

Хто визначений ПОНом на 2022 рік?

Відповідно до статті 64 Закону про ринок визначення ПОНа здійснюється рішенням Кабінету Міністрів України за результатами конкурсу, проведеного у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Якщо конкурс не відбувся, Кабінет Міністрів України з метою забезпечення загальносупільних інтересів може тимчасово, на строк до шести місяців, покласти обов'язки щодо виконання функцій ПОНа на електропостачальника державної форми власності, який відповідає кваліфікаційним вимогам та критеріям.

Межі території здійснення діяльності ПОНа визначаються в умовах конкурсу. У межах території здійснення діяльності одного ПОНа не допускається провадження діяльності іншими ПОНами.

Порядок проведення конкурсу з визначення ПОНа має містити, зокрема, перелік кваліфікаційних вимог до електропостачальників та критерії, за якими здійснюється визначення переможця.

ПОН призначається на строк до трьох років. На сьогодні функції ПОНа виконує Державне підприємство зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго» (надалі — ДПЗД «Укрінтеренерго»).

ДПЗД «Укрінтеренерго» як ПОН діє на підставі ліцензії з постачання електричної енергії споживачу, виданої згідно з постановою НКРЕКП від 06.11.2018 № 1344, та виконує функції згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1023-р (зі змінами від 02.12.2020 №1520-р) на період з 01.01.2019 до 31.12.2021.

На період 2022 року ПОН ще не визначений, тому залишається лише слідкувати за діями Кабінету Міністрів України та очікувати на відповідне рішення.

Що варто врахувати замовнику (споживачу)?

Перше, пунктом 3.2.15 глави 3.2. ПРПЕЕ передбачено, що **у разі закінчення строку дії договору про закупівлю постачання електричної енергії** або дострокового його розірвання (за ініціативою електропостачальника) **електропостачальник не пізніше ніж за 20 календарних днів до передбачуваного дня припинення дії договору** та постачання електричної енергії **повинен повідомити про це споживача**, відповідного (відповідних) оператора (операторів) системи та ПОНа, на території діяльності якого розташовані електроустановки такого споживача, із зазначенням дати припинення постачання електричної енергії споживачу.

Споживач після отримання повідомлення електропостачальника має право ініціювати зміну електропостачальника у порядку, встановленому в розділі VI ПРПЕЕ. Порядок зміни постачальника *читайте на порталі [RADNUK.COM.UA](https://radnuk.com.ua) у статті «[Зміна постачальника](#)»*

електричної енергії».

Друге, відповідно до положень пункту 6.2.5. глави 6.2 ПРРЕЕ споживач має право до моменту його переведення на постачання електричної енергії ПОНом (протягом 5 днів з дня повідомлення адміністратором комерційного обліку про його переведення на постачання електричної енергії ПОНом) укласти договір з **обраним електропостачальником**, шляхом приєднання споживача до розробленого електропостачальником договору на умовах комерційної пропозиції, опублікованої електропостачальником, або за згодою сторін на інших умовах, відмінних від тих, які містяться в комерційних пропозиціях, оприлюднених на офіційному сайті електропостачальника.

У цьому випадку та з урахуванням вимог Закону слід розуміти, що договори на постачання електричної енергії споживачу (договір про постачання електричної енергії ПОНом) можуть бути укладені лише за результатами проведеної споживачем (замовником) закупівлі, згідно з вимогами Закону України «Про публічні закупівлі».

Третє, ПОН постачає електричну енергію споживачу протягом строку, що не може перевищувати 90 днів. Після завершення зазначеного строку ПОН припиняє електропостачання споживачу.

Як визначити вартість закупівлі у ПОН?

Вартість закупівлі визначається з огляду на місячні обсяги спожитої електричної енергії в аналогічному періоді попереднього року або прогнозовані обсяги календарного місяця 2022 року, помножені на період, який необхідний для зміни постачальника / проведення закупівлі / закінчення закупівлі тощо, на ціну ПОН.

Ціна 1 кВт*год розміщена на сайті ПОНа та залежить від того, до мереж якого оператора системи розподілу чи оператора системи передачі приєднаний об'єкт (об'єкти) замовника.

Частиною 5 статті 64 Закону про ринок та пунктом 3.4.3 ПРРЕЕ визначено, що ПОН зобов'язаний постачати електричну енергію споживачам за ціною, що формується ним відповідно до методики (порядку), затвердженої Регулятором, та включає, зокрема, ціну купівлі електричної енергії на ринку електричної енергії, ціну (тариф) на послуги ПОН, ціни (тарифи) на послуги оператора системи передачі та оператора системи розподілу відповідно до укладених договорів про надання відповідних послуг.

Для забезпечення постачання електричної енергії споживачам ПОН здійснює купівлю-продаж електричної енергії на ринку електричної енергії за вільними цінами. Методика (порядок) розрахунку ціни електричної енергії, що застосовується ПОНом при формуванні ціни постачання електричної енергії споживачам, затверджується Регулятором.

Ціна (тариф) на послуги ПОНа визначається за результатами конкурсу.

Якщо конкурс на визначення ПОНа не відбувся, ціна (тариф) на послуги тимчасово

призначеного ПОНа встановлюється Регулятором згідно з затвердженою ним методикою та має враховувати економічно обґрунтовані витрати, пов'язані з особливим режимом роботи та ризиками від провадження діяльності ПОНа, а також норму прибутку з урахуванням особливостей діяльності такого електропостачальника.

Приклад

*Замовник прогнозує, що йому для проведення відкритих торгів потрібно 33 дні. Місячний прогнозований обсяг споживання на 30 днів становить 10 000 кВт*год. Тому для 33 днів, визначених розрахунковим шляхом, потрібно 11 000 кВт*год. Ціна на вересень 2021 року, за якою здійснюється постачання електричної енергії ПОНОм для об'єкта замовника, який приєднаний до мереж АТ «___обленерго», для 2 класу напруги становить 5,554 грн /кВт*год.*

Таким чином, враховуючи наведені дані, вартість закупівлі становить: 11 000 x 5,554 грн = 61 094 грн.

Водночас співпраця споживачів з ПОНОм станом на 2021 рік складається таким чином, що ПОН самостійно готує договір на постачання електричної енергії ПОНОм на строк 90 днів та з обсягами, які також дорівнюють трьом місяцям постачання електричної енергії. У разі настання такого випадку споживач (замовник) може шляхом укладання додаткової угоди зменшити термін дії договору про закупівлю та зменшити обсяги кВт*год., які фактично будуть спожиті до дати набрання чинності договору про постачання електричної енергії споживачу та / або дати початку фактичного постачання новим електропостачальником.

Споживач (замовник) також має самостійно оприлюднити в електронній системі закупівель звіт про виконання договору про закупівлю протягом 20 робочих днів з дня виконання сторонами договору про закупівлю або закінчення строку дії договору про закупівлю, за умови його виконання сторонами, або його розірвання.

Також варто врахувати визначення, наведене у пункті 22 частини 1 статті 1 Закону: предмет закупівлі — **товари, роботи чи послуги, що закуповуються замовником у межах єдиної процедури закупівлі або в межах проведення спрощеної закупівлі**, щодо яких учасникам дозволяється подавати тендерні пропозиції / пропозиції або пропозиції на переговорах (у разі застосування переговорної процедури закупівлі). Предмет закупівлі визначається замовником у порядку, встановленому Уповноваженим органом, із застосуванням Єдиного закупівельного словника, затвердженого у встановленому законодавством порядку.

Отже, замовнику потрібно провести закупівлю електричної енергії в межах однієї процедури у ПОНа, тому такому замовнику потрібно включити дану закупівлю до річного плану закупівель або внести її до нього шляхом внесення відповідних змін.

Окремо виділимо в Таблиці дії замовника при укладенні договорів про закупівлю / договорів, що укладаються з ПОНОм.

Таблиця

Дії замовника	Вартісні межі	Підстава
укласти «прямий» договір на постачання електричної енергії з ПОНОм без використання електронної системи закупівель	якщо визначена вартість буде становити менше 50 тис. грн	частина 3 статті 3 Закону
укласти «прямий» договір на постачання електричної енергії з ПОНОм без використання електронної системи закупівель	якщо визначена вартість буде становити від 50 тис. грн до 199 тис. грн	абзац 6 пункту 2 частини 7 статті 3 Закону
укласти договір про закупівлю за результатами проведеної переговорної процедури закупівлі	якщо визначена вартість буде дорівнювати та / або перевищувати 200 тис. грн	абзац 6 пункту 2 частини 2 статті 40 Закону
Закон не застосовується	незалежно від суми закупівлі, якщо це замовник в окремих сферах господарювання*	пункт 5 частини 6 статті 3 Закону

** Пунктом 5 частини 6 статті 3 Закону визначено, що Закон не застосовується у випадку, якщо замовники в окремих сферах господарювання здійснюють закупівлі товарів, робіт і послуг, якщо ціни (тарифи) на них затверджуються державними колегіальними органами, іншими органами влади відповідно до їх повноважень або визначаються в порядку, встановленому зазначеними органами, у тому числі якщо визначення таких цін здійснюється на аукціонах.*

Як ми вже розібралися, тариф на послуги ПОНа встановлюється Регулятором (Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та

комунальних послуг), а тому замовники в окремих сферах господарювання у випадку укладення договору з ПОНом на постачання електричної енергії не оприлюднюють річний план або зміни до нього та іншу інформацію про таку закупівлю.

Відзначимо, що згідно з частиною 7 статті 40 Закону **замовник має право укласти договір про закупівлю за результатами застосування переговорної процедури закупівлі у строк не раніше ніж через 10 днів (5 днів — у разі застосування переговорної процедури закупівлі з підстав, визначених пунктом 3 частини 2 цієї статті, а також у разі закупівлі нафти, нафтопродуктів сирих, електричної енергії, послуг з її передання та розподілу, централізованого постачання теплової енергії, централізованого постачання гарячої води, послуг з централізованого опалення, телекомунікаційних послуг, у тому числі з трансляції радіо- та телесигналів, послуг з централізованого водопостачання та / або водовідведення та послуг з перевезення залізничним транспортом загального користування) з дня оприлюднення в електронній системі закупівель повідомлення про намір укласти договір про закупівлю.**

Підсумовуючи наведене, можна зробити висновок, що:

замовники, визначені пунктами 1-3 частини 1 статті 2 Закону, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 200 тис. грн, мають проводити скорочену переговорну процедуру закупівлі на закупівлю електричної енергії у ПОНа;

замовники, визначені пунктами 1-3 частини 1 статті 2 Закону, за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) не перевищує 199 тис. грн, можуть укласти «прямий» договір на постачання електричної енергії з ПОНом без використання електронної системи закупівель;

замовники, визначені пунктом 4 частини 1 статті 2 Закону, можуть укласти «прямий» договір на постачання електричної енергії з ПОНом без використання електронної системи закупівель незалежно від вартості предмета закупівлі, з підстав, визначених пунктом 5 частини 6 статті 3 Закону, оскільки Закон не застосовується у випадку, якщо ціни (тарифи) затверджуються державними колегіальними органами, іншими органами влади відповідно до їх повноважень або визначаються в порядку, встановленому зазначеними органами, у тому числі якщо визначення таких цін здійснюється на аукціонах.

Дізнавайтеся більше про особливості закупівлі електричної енергії на порталі [RADNUK.COM.UA](https://radnuk.com.ua) у розділі «[Галузі закупівель](#)» — «[Електрична енергія](#)». А також використовуйте приклади документів, які ви можете завантажити в розділі «[Зразки документів](#)» — «[Електрична енергія](#)».